

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
ระดับชาติ
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย

ครั้งที่

9

ณ อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วันจันทร์ที่ 1 มีนาคม 2564
สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และเครือข่ายเจ้าภาพร่วม



รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านจอมปง

พิจารณาบทความวิจัยและบทความวิชาการฉบับสมบูรณ์ เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ในรายงาน
สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏบ้านจอมปงวิจัย ครั้งที่ 9

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกรียงศักดิ์ ไทรพงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำเนียร ชมภู	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชานพิช อัตเตอร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษรา บัวสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประisan ตั้งยืนยงวัฒนา	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมราษฎร์ วิริยะกรุณย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพร ทิมแดง	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสสันต์ ศรีทุมต	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ศรีหัสดี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาณี เพือกบัวขาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมยศ วัฒนาคมลักษย์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภพ กล้าสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.กานุจนา บุญสูง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ โสดะ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สั่งวาระนที	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.เดช บุญประจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปนิตา วรรණพิรุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์นฤต นาควรานันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบูรณะ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณี บัญชาหัตถกิจ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒผล	มหาวิทยาลัยศรีราชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวิที	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.เลอชาติ บุญเอกสาร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ เพิ่มชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏไอลอยองกรรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุณธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏไอลอยองกรรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์ ดร.ชุนพล พงษ์มนี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร.เฉลียว เพชรทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเรหะญู	มหาวิทยาลัยรามคำแหง



อาจารย์ ดร.วรรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล
อาจารย์ ดร.วรรูทธิ์ ยิ่มแย้ม²
อาจารย์ ดร.ศรีวรรรณ ชำตรี
อาจารย์ ดร.สัจจภรณ์ ไจราเรยา³
อาจารย์ ดร.สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง⁴
อาจารย์ ดร.อมรรัตน์ ໂສဓารัตน์⁵

มหาวิทยาลัยสยาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี⁶
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา⁷
มหาวิทยาลัยศิลปากร⁸
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ⁹
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ นนทบุรี¹⁰

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

พิจารณาบทความวิจัยและบทความวิชาการฉบับสมบูรณ์ เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ในรายงาน สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 9

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตศักดิ์ กัญจนอโนทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชาววิติ สมพงษ์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอลว์หล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เพิ่มชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชูเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ สุจิตรรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจจา ไกรศรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงเกียรติ อิงค์มาระธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรังค์ มั่นยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อุสาโยพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมิต อินทร์ศิริพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.ธนภูมิ ชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.บุรินทร์ นรินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.พนารัตน์ แสงวิจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.พุทธพร พุ่มโрон	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.รินรำไพ พุทธิพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.วรภรณ์ บุญยรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.สันติ รักษาวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ ดร.เสรี เพิ่มชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง



เรื่อง การปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจและการจ้างงาน จากการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจและผลกระทบวิกฤตการณ์ภัยพิบัติ โควิด-19 ของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี

Business transformation and employment in business transition period and the impact of the
COVID-19 disaster to restaurant business in Phetchaburi province

ธรรมนธิ สุนทร¹ และ มนินทร์สุรัตนพงศ์กิจญ์โภู²

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) ระดับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหาร 3) เพื่อศึกษาผลกระทบจากวิกฤตภัยพิบัติโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ 4) เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงานของธุรกิจร้านอาหาร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบอาชีพร้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์และแบบเอกสาร โดยทำการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณ (Multiple regression)

ผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สามารถแสดงเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Y = 1.137 + 0.21VIT + 0.099UCT + 0.185CPT + 0.127ABT$ (3) ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สามารถแสดงเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Y = 2.67 + 0.19PIC + 0.208ECM + 0.325SCL + 0.281THL$ (4) การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ ส่งผลต่อการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 $Y = 3.283 + 0.146MOD + 0.174INS + 0.177PCS + 0.144STT + 0.204PRF$

คำสำคัญ : การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ การจ้างงาน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the case and effects of 1) study the level of modification of the restaurant business in Phetchaburi Province. 2) Study the changes through the business that affect the changing of the restaurant business 3) Study the financial results the danger of COVID-19 transforming business. 4) Study the business model modification that affects the hiring of the restaurant business. Data was collected by questionnaires from 400 individuals who working in restaurants in Phetchaburi. The results were analyzed by means of Descriptive statistics analysis and basic studies with computation (Multiple regression)

The results of the study showed that (1) the sample group paid attention to the overall business model modification at a high level. (2) business transformation Affect the modifications of the business model. Significantly at a level of 0.05. Can be expressed as a forecast equation as follows; $Y = 1.137 + 0.21VIT + 0.099UCT + 0.185CPT + 0.127ABT$. (3) Affect the modifications of the business



model. Significantly at the level of 0.05. Can be expressed as a forecast equation as follows; $Y = 2.67 + 0.19PIC + 0.208ECM + 0.325SCL + 0.281THL$. (4) Affect employment Significantly at a level of 0.05. Can be expressed as a forecast equation as follows; $Y = 3.283 + 0.146MOD + 0.174INS + 0.177PCS + 0.144STT + 0.204PRF$.

Keyword: Business transformation, The impact of the crisis, Business model modification, Employment

บทนำ

เชื้อไวรัส Corona หรือโควิด Covid-19 เป็นเชื้อไวรัสที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในประเทศไทยต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศไทยเป็นหนึ่งในนั้นที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อไวรัสตัวนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Corona เป็นเหตุทำให้หลาย ๆ ประเทศมีมาตรการดูแลป้องกันกันอย่างเข้มงวดรวมไปถึงการปิดช่องทางการเดินทางระหว่างประเทศ เชื้อไวรัสตัวนี้สามารถแพร่กระจายได้โดยการ ไอ หรือ จาม และการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัส ตัวผู้ติดเชื้อนั้นจะยังไม่รู้ตัวว่า ตัวเองได้รับเชื้อไปหรือยังเนื่องจากการพัฒนาของไวรัส อุบัติ 14 วัน และบางคนอาจมีระยะเวลาพัฒนาของไวรัสอยู่ที่ 30 วัน ซึ่งผู้ป่วยเหล่านี้จะไม่รู้ตัวเนื่องจากยังไม่แสดงอาการใด ๆ ออกมากทำให้มีการแพร่เชื้อไปยังผู้อื่นโดยที่ผู้ป่วยเองนั้น ก็ไม่ทราบ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกเป็นอย่าง ซึ่งส่งผลกระทบมากกว่าไวรัส SARS ที่ระบาดเมื่อปี 2003 และไวรัส Corona นั้นมีความรุนแรงกว่าไวรัส SARS เมื่อเทียบกันในแง่ของอัตราการเสียชีวิต และเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก, (bangkokbiznews.com, 2019)

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส มีธุรกิจจำนวนมากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดครั้งนี้ บางธุรกิจมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ บางธุรกิจต้องปิดกิจการเนื่องจากไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ยกตัวอย่าง เช่น สถานบันเทิง สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า ที่กล่าวมาข้างต้นคือธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจนทำให้ ธุรกิจบางธุรกิจต้องกล่าวมีการปิดตัวลงหรือหยุดทำการซึ่คราวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส เนื่องจากเป็น สถานที่ที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุด

การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจหรือ (VUCA) เกิดจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและไม่สามารถคาด เดาได้ เป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถเดิมได้ที่เกิดจาก ความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ ของสถานการณ์ในปัจจุบัน และนอกจากมียังมีผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เช่น มาทำให้การเปลี่ยนแปลงมือตราช์ที่รวดเร็วขึ้นไปอีก จนเห็นได้ชัดจากปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในหลาย ๆ ธุรกิจ ธุรกิจอาหารเป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยเหล่านี้ ทำให้ธุรกิจร้านอาหารมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับ สถานการณ์ในปัจจุบัน ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าในธุรกิจของร้านอาหารมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการบริหาร ร้านมากขึ้น(ศศิมา สุขสว่าง, 2017)

ธุรกิจร้านอาหารแบบดั้งเดิม เป็นร้านอาหารขนาดใหญ่ที่เหมาะสมสำหรับการนั่งรับประทานอาหารเป็นกลุ่ม และเป็นครอบครัว โดยในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้น มีการเปลี่ยนจากการร้านอาหารที่สามารถนั่งรับประทานอาหารที่ร้านได้ มีการปรับเปลี่ยนให้สามารถสั่งอาหารแบบออนไลน์ และมีการลดพนักงานลงเพื่อ ปรับตัวกับสภาพเศรษฐกิจที่คาดเดามาได้ นำเทคโนโลยีมาใช้ในส่วนที่สามารถทำแทนพนักงานได้ ทำให้ประหยัดต้นทุนในการทำธุรกิจจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจและการจ้างงานคือ ทำให้มีพนักงานหลายคนถูกเลิกจ้างเนื่องจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหารจากนั่งร้าน มาเป็นการสั่งอาหารออนไลน์แทน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนรูปแบบเป็นธุรกิจร้านอาหารออนไลน์ คือ มีร้านอาหารจำนวนมากที่ปรับเปลี่ยนมาเป็นธุรกิจออนไลน์ ทำให้อัตราการแข่งขันสูงขึ้น จึงต้องสร้างโอกาสในการแข่งขันที่ทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้โดยที่มีคุณภาพน้อยที่สุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจ และการจ้างงาน จากการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจและผลกระทบวิกฤตการณ์ภัยพิบัติโควิด-19 ของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัด เพชรบุรี โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติโควิด-19 เพื่อให้องค์กรนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจและเพื่อเป็นประโยชน์ในการ



เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจและเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบนัดความรู้ ความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาระดับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อศึกษาการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหาร
- เพื่อศึกษาผลกระทบจากวิกฤตภัยพิบัติโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหาร
- เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงานของธุรกิจร้านอาหาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจและการจ้างงาน จากการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจและผลกระทบจากวิกฤตภัยพิบัติโควิด-19 เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร จังหวัดเพชรบุรี จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การศึกษาที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การศึกษาที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ขอบเขตพื้นที่

การศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจและการจ้างงาน จากการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจและผลกระทบจากวิกฤตภัยพิบัติโควิด-19 เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย การวิจัยนี้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามประกอบด้วยชุดคำถาม 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ คำถาม ส่วนที่ 2 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ จำนวน 17 ข้อคำถาม ส่วนที่ 3 แบบประเมินอิทธิพลต่อภูมิปัญญา จำนวน 11 ข้อคำถาม และ ส่วนที่ 4 แบบประเมินเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจ้างงาน จำนวน 10 ข้อคำถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยนี้จะทำการเก็บตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่ประกอบการทำธุรกิจร้านอาหาร ใช้แบบสอบถามเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นดำเนินการแจกแบบสอบถามเอกสาร โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคม 2563 เป็นระยะเวลา 5 เดือน และได้รับคืนเป็นจำนวนมากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล



หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จะทำการตรวจสอบเพื่อให้คะแนนและทำการประเมินผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน

- การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- การวิเคราะห์สมการถดถอยด้วยพหุคุณ (Multiple regression) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ตามสมมติฐานงานวิจัย ดังนี้
 - การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหาร
 - ผลกระทบจากวิกฤตภัยพิบัติโควิด-19 ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจร้านอาหาร
 - การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจส่งผลต่อการจ้างงานของธุรกิจร้านอาหาร

ผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ

การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.137	0.559			
ความผันผวน (volatility)	0.210	0.085	0.306	2.471	0.017*
ความไม่แน่นอน (uncertainty)	0.099	0.077	0.160	1.289	0.204
ความ слับซับซ้อน (complexity)	0.185	0.077	0.300	2.394	0.021*
ความคลุมเครือ (ambiguity)	0.127	0.058	0.271	2.171	0.035*
Adjusted R ²	= 0.289		Durbin-Watson = 1.744		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลการทดสอบค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.744 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 และว่าค่าความคลุมเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับค่าแล้ว (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.289 แสดงว่า การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ (VUCA) สามารถอธิบายความผันแปรของลักษณะการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ ได้ร้อยละ 28.9 การทดสอบค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตัวแปรมีอิสระเพียง 3 ตัวแปร ได้แก่ ความผันผวน ความ слับซับซ้อน และความคลุมเครือ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จากตารางสามารถแสดงเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Y = 1.137 + 0.21VIT + 0.099UCT + 0.185CPT + 0.127AB$



**สมมติฐานที่ 2 ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ**

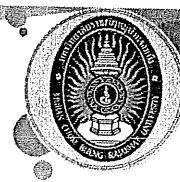
ผลกระทบจากวิกฤตการณ์	B	Std. Error	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	2.670	0.475			
การเมือง	0.190	0.081	0.310	2.347	0.023*
เศรษฐกิจ	0.208	0.093	0.332	2.229	0.031*
สังคม	0.325	0.106	0.460	3.075	0.004*
เทคโนโลยี	0.281	0.080	0.468	3.509	0.001*
Adjusted R ²	= 0.271		Durbin-Watson = 1.550		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการวิเคราะห์สมมติฐานพบว่า ผลการทดสอบค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.550 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์ (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.271 แสดงว่า ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ (PEST) สามารถอธิบายความผันแปรของลักษณะการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ ได้ร้อยละ 27.1 การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จากตารางสามารถแสดงเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Y = 2.67 + 0.19PIC + 0.208ECM + 0.325SCL + 0.281THL$

**สมมติฐานที่ 3 การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงาน
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงาน**

การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	3.283	0.497			
เปลี่ยนโมเดลธุรกิจ	0.146	0.061	0.305	2.385	0.021*
เปลี่ยนวิธีการระดมทุน	0.174	0.075	0.302	2.333	0.024*
เปลี่ยน process การทำงาน	0.177	0.075	0.313	2.359	0.023*
เปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและทีมงาน	0.144	0.069	0.263	2.094	0.042*
เปลี่ยนแนวคิดการทำธุรกิจไม่ใช่เพื่อหวังผลกำไรเพียงอย่างเดียว	0.204	0.082	0.311	2.481	0.017*



การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Adjusted R ² = 0.268			Durbin-Watson = 2.064		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมมติฐานพบว่า ผลการทดสอบค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.064 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าค่าความคาดเดือนเป็นอิสระต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์ (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.268 แสดงว่า การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ สามารถอธิบายความผันแปรของการจ้างงานได้ร้อยละ 26.8 การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบร่วมกับตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ การเปลี่ยนโมเดลธุรกิจ การเปลี่ยนวิธีการระดมทุน การเปลี่ยน Process การทำงาน การเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและทีมงาน และการเปลี่ยนแนวคิดการทำธุรกิจ ไม่ใช่เพื่อหวังผลกำไรเพียงอย่างเดียว ส่งผลต่อการจ้างงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จากตารางสามารถแสดงเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Y = 3.283 + 0.146MOD + 0.174INS + 0.177PCS + 0.144STT + 0.204PRF$

สรุปผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ (VUCA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ (VUCA) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้าน ความสับซ้อนชั้นชั้น ($\bar{X} = 3.92$, SD. = 0.804 ความคลุมเครือ ($\bar{X} = 3.3$, SD = 0.789) ความไม่แน่นอน ($\bar{X} = 3.16$, SD. = 0.817) และความผันผวน ($\bar{X} = 2.96$, SD. = 0.755) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลกระทบจากวิกฤตภัยธรรมชาติ (PEST) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับผลกระทบจากวิกฤตภัยธรรมชาติโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้าน สังคม ($\bar{X} = 4.02$, SD. = 0.654) ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.02$, SD. = 0.654) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.92$, SD. = 0.695) และด้านการเมือง ($\bar{X} = 3.76$, SD. = 0.744) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้าน การเปลี่ยนแนวคิดการทำธุรกิจไม่ใช่เพื่อหวังผลกำไรเพียงอย่างเดียว ($\bar{X} = 4.34$, SD. = 0.688) ด้านการเปลี่ยน process การทำงาน ($\bar{X} = 4.02$, SD. = 0.553) ด้านการเปลี่ยนโมเดลธุรกิจ ($\bar{X} = 3.96$, SD. = 0.638) การเปลี่ยนวิธีการระดมทุน ($\bar{X} = 3.86$, SD. = 0.756) และการเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรและทีมงาน ($\bar{X} = 3.76$, SD. = 0.687)

ส่วนที่ 4 การจ้างงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับในด้านของการจ้างงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้าน ความสัมพันธ์ทางการผลิต ($\bar{X} = 4.34$, SD. = 0.573) ด้านความผูกพัน ($\bar{X} = 4.32$, SD. = 0.5569) ด้านรูปแบบการจ้างงาน ($\bar{X} = 4.18$, SD. = 0.5226) ด้านสิทธิประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18$, SD. = 0.5226) และการจ่ายผลตอบแทน ($\bar{X} = 4.14$, SD. = 0.4522)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจพบว่า ทุกด้านที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ VUCA ถูกนำมาใช้ในวงการธุรกิจโดยผู้นำด้านกลยุทธ์ในการอธิบายสภาพแวดล้อมทางธุรกิจซึ่งขับเคลื่อนทุนวิถี ผันผวน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนกลายเป็น “new normal” หรือสภาพปกติใหม่ หรือหมายถึงการมีเหตุการณ์ที่มิอาจคาดการณ์ไว้เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ดังนั้นการแก้ปัญหาที่ต้องมีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับที่นักปรัชญาชาวอสเตรเลียคือ (เปเตอร์ ดรักเกอร์, 2005)ได้กล่าวไว้ว่าสิ่งที่อันตรายที่สุดในสถานการณ์ ที่โลกหลีกไม่ได้ความโกลาหลแต่มันคือการกระทำที่ตั้งอยู่บนเหตุผลของเมื่อawan



2. ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ พบร่วมกันด้านส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ จะเห็นว่าธุรกิจบริการ ที่มีปริมาณมากในปัจจุบัน เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว โรงแรมและที่พัก ร้านอาหารและภัตตาคาร ได้รับผลกระทบก่อนธุรกิจอื่น ๆ ความไม่แน่นอนในนโยบายทาง เศรษฐกิจ และการเลิกจ้างงานจากการปิดกิจการชั่วคราว อันส่งผลต่อรายได้ และการใช้จ่ายของผู้บริโภค การซื้อสินค้าและบริการที่มีภาวะผู้พันระยะยาว มีการชะลอการลงทุนของธุรกิจจนกว่าจะมั่นใจ ผลกระทบยังกลับมาหา บริษัทการผลิตสินค้าและบริการ จากการลดลงของความต้องการ ธุรกิจปรับตัวลด กำลังการผลิตตามความต้องการที่ลดลง จนกระทั่งบางธุรกิจต้องปิดกิจการลดภาระ ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาสภาพคล่องไว้รอให้สภาพเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัว ผลกระทบย้อนกลับ มาหากความต้องการในสินค้าและบริการ จากการปิดกิจการของธุรกิจ ผู้บริโภคติดภัย หรือภัยลูกเดือน ทำให้ผู้บริโภคชะลอการบริโภค ความต้องการลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (คณ์ พันธรักษ์, 2563 : 3-4) ซึ่งการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ต้องมีการปรับตัวรูปแบบการใช้ชีวิต และพฤติกรรมต้องเปลี่ยนไปอย่างมากในระยะเวลาอันรวดเร็ว สถานที่สาธารณะถูกปิด มีการบังคับให้คนทำกิจกรรมในรูปแบบเดิมที่ไม่มากขึ้น

3. การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ พบร่วมกันด้านส่งผลต่อการจ้างงาน จะเห็นได้ว่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะกระทบอุตสาหกรรมที่พึงพาแรงงานเป็นหลัก การจ้างงานแรงงานไว้ทักษะ ซึ่งแรงงานไว้ทักษะคือแรงงานที่ ทำงานในลักษณะที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมากนัก เพียงแต่ทำตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายและไม่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาหน้างานได้ ดังนั้nlักษณะงานที่ได้ก่อตัวมาจึงเป็นลักษณะงานเดียวกันกับงานที่แรงงานต่างด้าวทำและจาก การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อธิตยา สุวรรณโน (2558) อรรถพงศ์ ลิมป์ กัญจนวัฒน์ (2558) และ ชัชสมາ พูลสวัสดิ์ (2558) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างงาน พบร่วมกับปัจจัยที่มีระดับความสำคัญสูงสุดต่อการตัดสินใจ จ้างแรงงานต่างด้าว ได้แก่ กฎหมายและ นโยบายของรัฐบาล และดันทุนของกิจการ

นอกจากนี้การศึกษาของสริกา นนทะสร (2550) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการ จ้างงาน พบร่วมกับอัตราการเริ่มต้นโดยทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจ้างงาน และ ค่าจ้างที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจ้างงาน

ข้อเสนอแนะ

1. การเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจ (VUCA)

เมื่อต้องเผชิญอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจที่มีความรวดเร็วในปัจจุบัน เจ้าของธุรกิจสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีความแน่นอน การเอาตัวรอดในสถานการณ์ที่ซับซ้อน และความคลุมเครือ และเจ้าของธุรกิจ ร้านอาหารต้องให้ความสำคัญในด้านความผันผวนของธุรกิจที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและไม่สามารถคาดเดาสถานการณ์ได้เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเหล่านี้จะต้องมีการศึกษาและประเมินผลที่อาจจะเกิดขึ้นในการข้อมูลที่มีอยู่มาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

2. ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ (PEST)

เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เจ้าของธุรกิจจึงจำเป็นต้องศึกษาวิธีการรับมือ เพื่อที่จะสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในด้านของการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี เจ้าของธุรกิจต้องมีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ

3. การปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจ

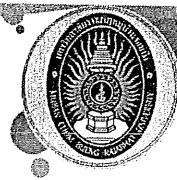
ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการทำธุรกิจที่พับเห็นได้มากมายการปรับตัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่เกิดผลกระทบกับธุรกิจมาก เจ้าของธุรกิจควรกำหนดทิศทางและวางแผนแบบแผนในการทำแต่ละครั้งเพื่อประเมินผลดีและผลเสีย ซึ่งจะนำไปสู่กลยุทธ์การปรับตัวทางธุรกิจที่เหมาะสมกับสถานการณ์และยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

Yamane, Taro. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York: Harper and Row

Publication.

เนตรชนก วิทยอุดม. (2562). แผนปัจจัยร้านอาหารเพื่อสุขภาพ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.



- ณฤทธิ์ วรพงษ์ศิริ. (2563). Pivot การปรับเปลี่ยนธุรกิจ...โอกาสภายใต้วิกฤต. ฝ่ายพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการ . ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- โชติกา ใจทิพย์, กฤญาดา เขียววนสุข. (2563). ศักยภาพของผู้นำองค์กรธุรกิจในสถานการณ์โลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่7(ฉบับที่1). หน้าที่ 4
- นฤมล อุณหสินธ์พัฒน์. (2563). การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต โควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 1). หน้า 3-4.
- สุกัตรา สงค์รามศร (2560). การพัฒนาแบบจำลองประสิทธิผลร้านค้าห้องรูปพรรณ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 10(ฉบับที่2). หน้า 4
- อาภาพร ผลเมี, พัฒน์ พัฒนรังสรรค และศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างงานแรงงานไร้ทักษะในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ. ปีที่9(ฉบับ18), หน้า 4
- EUKEIK .EE. (2563). ผลกระทบจากโควิด-19 นักการตลาดทำอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก <https://marketeeronline.co/archives/153064>.
- TADA Ratchagit. (2562). การมีส่วนร่วมและผูกพันของบุคลากร(Employee Engagement) มีความสำคัญอย่างไร กับองค์กร. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม พศ.2563, จาก <https://th.hrnote.asia/personnel-management/190722-employee-engagement/>
- เก-ศศิมา สุขสว่าง. (2560). VUCA World ความท้าทายสำหรับผู้นำยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.sasimasuk.com/16768188/vuca world>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). ไวรัสโคโรนา และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/865901>
- เงี่ยง ทางบومช้า. แนวคิดของ จอห์น เมนาร์ด เคนน์. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563, จาก https://www.baanjomyut.com/library_2/history_of_economic_doctrines/29.html
- นัฐวุฒิ สิงห์กุล (ต้นตะวัน). (2557). Public Anthropology. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก http://nattawutsingh.blogspot.com/2014/01/blog-post_4774.html
- วีโรจน์ เนติมรรตนา. (2560). องค์กรธุรกิจยุคใหม่ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำการธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_39105